

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 25.— D. za naročnike v inozemstvu 35.— D. letno.
Posamezna številka po 1.— D.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 p za vsako pet-kratno. Priloge stanejo poleg poštne še 25 D.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostopne pet-krat, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja izvršenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštnine.

Iz XXI. seje višjega šolskega sveta.

V četrtek in petek dne 19. in 20. t. m. se je vršila seja višjega šolskega sveta. Predsednik dr. Beuk je otvoril ob 8. uri sejo, pozdravil člane in ugotovil sklepčnost. Zapisnik zadnje seje se je odobril. Za overovatelja zapisnika je imenoval kanonika Nadraha in ravnatelja Dimnika.

Odsek za proučevanje zakonskega načrta za srednje šole.

Za proučevanje zakonskega načrta za srednje šole se je izvolil odsek 6 članov. Ta odsek bo načrt proučil in stavil na prihodnji seji, ki se bo vršila dne 7. februarja t. l. spreminjevalne predloge. V odsek so bili izvoljeni: nadzornika za srednje šole dr. Poljanec in Wester, dr. Majcen, dr. Mayr, dr. Pečjak in dr. Pipenbacher.

Nadrahovi samostojni predlogi.

1. Kanonik Nadrah je stavil tri predloge. Predlagal je, da naj se preiščejo šolske razmere na Raki, kjer se vršijo prireditve, ki ne pospešujejo ugleda šole in do bre vzgoje šolske mladine. Nadzornik Gangl je poudarjal, da je bila šola na Raki še lansko šolsko leto pod spretnim nadučiteljevim vodstvom in jako dobrem glasju, kar je razvidno iz nadzornikovega poročila, ki ga je prebral. Ne more verjeti, da bi se bile razmere poslabšale, vendar nima nič proti temu, da se preišče zadeva.

2. Dalje je predlagal, da naj se učitelstvu toplo priporoča in polaga na srce, da naj deluje med ljudstvom proti pijančevanju in plesu, ki se vedno bolj razpaša po vsej Sloveniji. Predsednik je pripomnil, da je tako priporočilo že šlo med učitelstvo.

3. Višji šolski svet naj skrbi, da ne bo nobena, tudi najbolj oddaljena zagorska vasica brez učitelja. V mestih in lepih krajih se kupijo učiteljske moči, majhne vasi so brez učitelja. To bi ne smelo biti. Predsednik je zagotovil predlagatelja, da višji šolski svet posveča temu nedostatku veliko pažnjo in ga skuša odpraviti, kjer je le mogoče.

Jelenčevi samostojni predlogi.

1. Ravnatelj Jelenc je predlagal: a) Premestitveni dekret učitelja Vinko Modenčorferja, ki je bil brez preiskave premeščen iz Mežice v Apače, naj se razveljavi.

b) Da se dožene, ali je res kaj zakrivil, da ga je zadela tako kruta kazen, naj se uvede proti njemu disciplinska preiskava, ki je pa ne sme voditi ondodni okrajni glavar. Jelenc je svoj predlog obširno utemeljeval na podlagi dejstev in poročil, ki jih je dobil iz mežiške doline.

Prvi predlog je bil v toliko spreminjen, da se z razveljavitvijo dekreta počaka toliko časa, da se dovrši preiskava, ki se že vrši.

II. predlog. a) Okrajnemu šolskemu svetu v Konjicah se naroča, da takoj do vrši preiskavo proti neki učni osebi in predloži akt višjemu šolskemu svetu. b) O poslovanju istega okrajnega šolskega sveta se čujejo pritožbe. Ondi vladajo nezdružne razmere. Seje se že ne vrše od meseca maja lanskega leta. Zato se nam predstavlja višjega šolskega sveta, da napravi red v tem uradu. Predloga sta bila soglasno sprejeta.

V smislu § 23. točke 5 zakona z dne 23. oktobra 1912. je imenoval bivši dežel-

ni odbor bivše vojvodine Kranjske po dva zastopnika v okrajne šolske svete za dobo šest let. Ti člani sede že deseto leto v okrajnih šolskih svetih in zastopajo korporacijo, ki ne obstoja že 4. leto. Zato skleni višji šolski svet: Pokrajinska uprava se naprosi, da imenuje v okrajne šolske svete po dva zastopnika, ki jih je po prej imenoval deželni odbor, katerega agende je prevzela pokrajinska uprava. Predlog je bil sprejet.

Splošna poročila.

Nato so poročali nadzorniki o tekočih zadevah. Nadzornik dr. Poljanec je poročal o premestitvi stalnih učiteljskih oseb iz osnovnih na meščanske šole. Omenil je, kako žalostne razmere vladajo v jezikovnem pogledu na meščanski šoli v Dol. Lendavi. Učenci so po večini Madžari, tako da pri pouku ne razume učitelj učenca in učenec ne učitelja. Nadzornik Wester je poročal, da se srbohrvaščina poučuje na učiteljskih kot obvezni predmet po 2 uri na teden v smislu sklepa na zadnji seji višjega šolskega sveta. Dalje je omenil, da se je ljubljansko žensko učiteljsko odcepilo od moškega in dobilo lastnega ravnatelja. Nato je sledilo poročilo o nadzorovanju Kočevske in Novomeške realne gimnazije. Nadzornik Gangl je omenjal v splošnem poročilu, da je v Prekmurju 10 učnih mest nezasedenih. Nekateri učitelji in učiteljice se niso odzvali, ko so bili tja premeščeni. Nekateri so se odpovedali službi. Nadzornik Gabrsek je poročal o premestitvi učiteljice Reismanove s Pragerskega v Maribor; v Mariboru sta se namestili dve učni moči za srbohrvaščino, ena pa v Krčevini.

Od zadnje seje je višji šolski svet prevzel v svojo oskrbo več otroških vrtcev. V Štorah pa je ustanovil nov otroški vrt. V njegovem področju ni zasedenih več učnih mest v Konjiškem in Marniškem okraju in v Apaški kotlini.

Nevzdržne razmere na Ribniški meščanski šoli.

Nadzornik dr. Poljanec je nepristransko poročal o žalostnih razmerah na meščanski šoli v Ribnici. Krajni šolski svet noče preseliti razreda z majhnim številom učencev iz poslopja deške osnovne šole v poslopje dekliške, kjer je prazna majhna soba; izpraznjena velika šolska soba pa naj bi se prepustila meščanski šoli, da so vsi razredi v enem poslopju, kar je neobhodno potrebno zaradi strokovnega pouka in nadzorstva pred poukom in v odmorih. Iz gole nagajivosti krajnega šolskega sveta se l. razred meščanske šole letos ne more otvoriti. Poročevalec je navajal vse korake in ukrepe, ki sta jih storila višji in okrajni šolski svet v tem pogledu, toda zaman. Krajni šolski svet se ne uda, tudi na osebno poročevalčevo posredovanje ne! Poročevalec ni stavil nikakoršnjega predloga. Ravnatelj Jelenc je poudarjal, da krajni šolski svet ne deluje v tem pogledu v smislu ljudske volje in za napredek šolstva v Ribnici. Ondotni prebivalci žele imeti meščansko šolo, v dokaz sta dve deputaciji, tudi župan je bil v deputaciji — ki sta prišli posredovati in prositi k višjemu šolskemu svetu in namestniku pokrajinske uprave za obstanek popolne meščanske šole. V spomenicah, ki sta ju izročili deputaciji, so natančno pojasnili položaj. Da prenehajo šikane krajnega šolskega sveta, pravi dekan

Skubica, so začeli zbirati prostovoljne denarne prispevke, podpisali so že več tisoč; drugi so obljubili brezplačno ali po znižanih cenah prispevati zidivo. Vse to je dokaz, da prebivalstvo v Ribnici in okolici hoče imeti mešč. šolo, dekan Skubica pa skuša zatreti. Krajni šolski svet — dekan Skubica in njegov oproda nadučitelj Tomšič — prezirata tudi vse odredbe nadzornih oblastev. Nič se ne zmeni za ukaz višjega in okrajnega šolskega sveta in jih meče v koš. Značilen je dekanov vzklík po seji, na kateri je brez uspeha posredoval nadzornik dr. Poljanec. Krivično je to, a zmagali smo. Na podlagi svojih izvajanj je predlagal ravnatelj Jelenc: Ako predsednik dr. Beuk in nadzornik Gangl, ki gresta v Ribnico posredovati, ne dosežeta takojšnje otvoritve l. razreda meščanske šole, naj se postopa s krajnim šolskim svetom po zakonu. Predlog je bil soglasno sprejet.

Kmetijski pouk na učiteljskih.

Nato je poročal isti nadzornik o preuredbi kmetijskega pouka na učiteljskih. Poročevalec se ne strinja s predlogi, ki jih je stavila v to svrhu sklicana anketa, ker itak stojimo pred preuredbo učiteljskih. Zato predlaga: 1. V prihodnji dobi naj se poučuje kmetijstvo kot dosedaj v III. in IV. letniku. 2. Za učitelje osnovnih šol naj se brirejajo tečaji na kmetijskih šolah. Ob tej priliki naj udeleženci tečaja obiščejo sosednje šolske vrte. Za take tečaje naj se postavi v proračun za leto 1922/23 20.000 Din. Predlog je bil sprejet.

Predavanje o zaščiti dece in mladine na učiteljskih.

Na učiteljskih se vrše v IV. letniku predavanja o zaščiti dece in mladine. Predavanja trajajo 6 ur in delajo izlete v razne zavode.

Predavanja o zaščiti dece in mladine na učiteljskih.

Na ljubljanskem učiteljskem so se uvedla v IV. letniku po 1 uri na teden predavanja o združništvu. V Mariboru se predavanja ne vrše, ker ni mogoče dobiti predavatelja.

Državna gimnazija v Murski Soboti se pretvori v realno gimnazijo.

Državna gimnazija v Murski Soboti se pretvori v šolskem letu 1921/22 v državno realno gimnazijo.

Preimenovanje državnih srednješolskih zavodov in učiteljskih.

Nadzornik Wester je poročal o preimenovanju državnih srednješolskih zavodov in učiteljskih. Predlog za preimenovanje srednješolskih zavodov je izšel iz pokrajinske uprave oddelek za prosveto. Posvetovali so se o tej zadevi tudi nekateri učiteljski zbori, nekateri so poslali negativna poročila. Zadeva je nujna samo v Ljubljani, drugod ni nujna. Zato predlaga: l. državna gimnazija naj se imenuje Vodnikova gimnazija, realna gimnazija na Poljanski cesti naj se imenuje: Realna gimnazija kralja Petra Osvoboditelja in prejšnja nemška realna gimnazija: Realna gimnazija kralja Aleksandra, ali kratko Aleksandrova realna gimnazija. Višjemu šolskemu svetu se naroča, da prosi za dovoljenje, da smeta zadnja dva zavoda nositi to ime. Predlog se sprejme.

Nagrajanje nadštevlnih ur meščanskim učiteljem.

Pravni poročevalec v višjem šolskem svetu vladni tajnik dr. Majcen je poročal

o načrtu naredbe za nagrajanje nadštevlnih ur meščanskim učiteljem. Predlagal je, da naj se nadštevlna ure ne nagrajajo kakor učiteljem na osnov. šolah. Po daljši debati se je sklenilo, da se naj vsaka nadštevlna ura nagraja z 1.5% celotne mesečne plače. Predlog se sprejme.

Predlog za razširitev deške in dekliške osnovne šole v Trbovljah - Vodah v sedemrazrednico.

Isti poročevalec je poročal o predlogu za razširitev deške in dekliške osnovne šole v Trbovljah - Vodah v sedemrazrednico. Po daljši debati se je sklenilo, da se šoli sukcesivno razširita v osemrazrednico, kar je nujno potreba za ta velik industrijski kraj.

Sistimiziranje stalnega mesta učiteljice ženskih ročnih del v Brežicah.

Pri tej točki se je vnela važna debata. Poudarjalo se je, da imajo literarne učiteljice na nekaterih posebnih mešanih večrazrednicah, kjer poučujejo le v nižjih razredih, tako malo ur, da bi lahko prevzele tudi pouk v ženskih ročnih delih. Zato se je sklenilo, da se to mesto v Brežicah ne sistemizira, temveč vpraša, ali bi ne mogle tega pouka prevzeti literarne učiteljice. Slično naj se postopa v enakih slučajih tudi drugod. Dalje so se čule pritožbe o premanjnih izobrazbi učiteljic ženskih ročnih del. Danes ima srp v rokah, jutri se zglaši za učiteljico ženskih ročnih del. Mnogo je učiteljic ž. r. d., ki ne delajo časti učiteljskemu stanu. Zato se je sprejel ta-le jako umesten predlog: Predizobrazba učiteljic za ženska ročna dela je popolna meščanska šola in strokovna izobrazba na obrtni srednji šoli.

Sistimiziranje stalnih katehetskih mest.

Na predlog poročevalca dr. Maicna se je sistimiziralo stalno katehetsko mesto na osnovni šoli na Viču in tri katehetska mesta na osnovnih šolah v Ljubljani.

Imenovanje srednješolskih učiteljev.

Predloga za imenovanje stalnih telovadnih učiteljev za razpisani mesti na realni gimnaziji v Ptuj in na gimnaziji v Kranju se nista stavila, temveč se mesti vnovič razpišeta.

Učiteljska imenovanja.

a) Na meščanskih šolah: Za stalnega kateheta na II. dekliški meščanski šoli se je imenoval o. Pavel Kostanjšek.

b) Na osnovnih šolah:

1. Za nadučitelje oz. nadučiteljice so imenovani: Alojzij Blenkuš v Travi; Vinko Klanšek v Trzinu; Josip Bizjak na deški osnovni šoli v Celju; Fran Vabič na l. deški osnovni šoli v Mariboru, Mirko Kožuh na II., Ivan Tomažič na III. in Martin Vodenik na IV. deški osnovni šoli v Mariboru; Ivan Klugler pri Sv. Križu nad Mariborom; Ivan Kuhar v Črni; Ivan Kuraš v Dravogradu; Adolf Sokol v Kotlihu; Ivo Feinig v Mežici; Peter Močnik na Tolstem vrhu; Ivan Zagažen pri Sv. Martinu na Pohorju; Josip Velmar pri Sv. Lenartu v Slov. gor. in Izidor Koch na Loki pri Sv. Juriju ob Taboru; Ivanka Zupančičeva na dekliški osnovni šoli v Celju. Dosedanji šolski vodja na tej šoli ostane do konca šolskega leta na tem mestu.

2. Učiteljske službe so dobili: Ruža Ružičeva je imenovana za učiteljico srbohrvaščine v Ljubljani; Terezija Šušteršič

čeva v Koprivniku, 1 mesto se tu vnovič razpiše: Josip Armič v Radečah pri Zid. mostu; Erna Kokot-Bradačeva v Stari vasi; Rihard Pestevšek, Josip Valenčič, Maks Wudler, Ciril Pregel in Roza Voglar-Knezova na deški osnovni šoli v Celju; Josipina Bizjakova, Minka Gradišnikova in Barbara Supanekova na dekliški osnovni šoli v Celju; 2 mesti sta bili tu pomotoma razpisani; Stanko Lavrič, Olga Knapičeva in Ivan Muršič v Mariboru; Anton Nerat, Rudolf Mencin, Mirko Ravtar na I. deški osnovni šoli v Mariboru; eno mesto se ne zasede: Hinko Karničnik, Ludovik Petrič na II. deški osnovni šoli v Mariboru; Josip Malenšek, Albin Horvat in Ivan Šumljak na III. deški osnovni šoli v Mariboru; Anton Osterc in Fran Serajnik na IV. deški osnovni šoli v Mariboru; Terezija Zevnikova v Hočah; Marija Rotova v Št. Ilju v Slov. gor.; Fran Haberman v Krčevni — oddaja mesta za žensko učno mesto se odda: Franja Hribarjeva v Limbušu; Pavla Trohova pri Sv. Lovrencu nad Mariborom; mesto za učitelja se vnovič razpiše: o. Anton Avbelj je imenovan za stalnega kateheta na I. deški osnovni šoli v Mariboru; Gustav Rozman pri Sv. Miklavžu na Dr. polju; Fran Kerhlanek v Pobrežju — eno mesto za moško učno mesto ostane nezasedeno — eno mesto za žensko učno mesto se vnovič razpiše: Ivan Jordan, Drago Rustijan, Marija Zalarjeva in Ana Roberjeva v Radvanju; Aleksander Alt, Fran Rošker in Albert Planer na deški osnovni šoli v Studencih pri Mariboru — oddaja enega učnega mesta se odda: Ana Hrenova, Franja Reboljeva, Josipina Mlinaričeva na dekliški osnovni šoli v Mariboru; oddaja IV. mesta se odda: Karolina Roškarjeva je imenovana za stalno učiteljico ž. r. d. v Studencih pri Mariboru-Pobrežju; Antonija Manko Reboljeva pri Sv. Andražu v Slov. gor.; Katarina Zormanova je imenovana za učiteljico ž. r. d. pri Sv. Marku nize Ptui za naročilo, da prevzame pouk v enem razredu tudi v Dornovi; Jernej Jedlovčnik v Črnečah; za stalne učiteljice ž. r. d. so imenovane: Regina Judničeva v Dravogradu — Ojstrici — Črneči; Antonija Vrtovškova v Prevaljah — Guštanju in Marija Bovhova v Sevnici.

Premestitve.

Učitelj Voiteh Hren se premesti v Trpanje in učiteljica Duh-Kotnikova v Guštanj.

Službena pridelitev.

Ladislav Volavšek se prideli v službovanje na osnovni šoli pri Sv. Emi in Rihard Papst ter Marija Papstova pa v Ormož, ko se dopi za nje nadomestilo na sedanjem učnem mestu.

Nezasedena učna mesta.

Oddaja nadučiteljske službe na deški okoliški šoli v Celju in učiteljske službe na Bregu pri Ptui se odda.

Ponovni razpis učiteljskih služb.

Nadučiteljska služba v Stopičah in učiteljske službe v Nemški Loki, Selnici ob Dravi in Spod. Polskavi se vnovič razpiše.

Disciplinske zadeve.

O mnogih disciplinskih zadevah je poročal okrajni glavar dr. Karlin. Na tej seji se je rešila tudi disciplinska preiskava zoper učitelje osnovnih šol na Jesenicah in v Kranjski gori, ki so bili sklenili, da se od bivšega nadzornika Simona ne puste nadzorovati in bodo v slučaju, da bi prišel nadzorovat zapustili šolsko sobo. Višji šolski svet je z večino enega glasu sklenil, da naj da okrajni šolski svet 4 kolovodjam pismen ukor, proti drugim se ukine prejškava. Ob tej priliki se je povdarjalo in ugotovilo, da bivši nadzornik Simon ni dobil na zadnji seji, ko je bila na dnevnem redu njegova disciplinska zadeva, nikakoršnega zadoščenja, kakor so poročali nekateri listi. Iz razprave se je vsakdo lahko prebrical, da je Simon res depunciral napredno učitelstvo in strankarsko postopal s takimi učitelji, ki niso bili včlanjeni v Slomškovi zvezi. Zastopniki učiteljsstva v višjem šolskem svetu so samo zaradi tega glasovali za to, da se proloži zadeva k spisom, ker se je na isti seji sprejel predlog za Simonovo stalno upokojeitev in je torej mrtev za učitelstvo. S svojim glasovanjem pa mu niso dali zadoščenja.

Predlogi za stalno upokojeitev.

Vladni tajnik dr. Maicen poroča o prošnjah za stalno upokojeitev. V stalno upokojeitev se predlagajo: Rudolf Kosar, nadučitelj v Vitaniu; Vekoslav Lilijski, nadučitelj v Polšniku; Rihard Megušar, nadučitelj v Podzemlju; Aloizij Žirovnik, učitelj v Mostah pri Ljubljani; Ivan Smolnikar, učitelj v Zavodnji; Marija Cor-Kesslerjeva, učiteljica na Jesenicah; Ivanka

Kovačič-Kocmutova, učiteljica pri Sv. Lenartu v Slov. gor.; Cecilija Gračner-Vrečkotova, učiteljica v Pilštanju; Milica Mohor-Lendovska, učiteljica pri Sv. Mariji na Dr. polju; Roza Corlarjeva, učiteljica na Jesenicah; Marija Zupančič-Uršičeva, učiteljica v Ljubljani.

Izključitev iz šole.

Slednjič se je pritrdilo sklepu učiteljskega zbora, da se neka gojenka IV. letnika učiteljskega izključi iz vseh učnih zavodov v Sloveniji.

S tem je bil dnevni red izčrpan in predsednik je zaključil sejo.

Iz Jugoslavije.

† Ivan Jakše, predsednik okrajnega društva za vranski okraj. Dne 14. t. m. je v dež. bolnici umrl tov. Ivan Jakše po kratki in težki bolezni. Vranski okraj je izgubil z njim vrlega in agilnega predsednika, naša organizacija pa vodilnega člana, ki ga bo težko pogrešala. Tovariš Jakše je bil neumoren delavec na narodnem in prosvetnem polju, značajan mož. Bil je tudi zvest sodelavec »Učiteljskega Tovarisa«, oglašal se je v najrazličnejših in najaktualnejših vprašanjih. Njegovi člankov smo bili vedno veseli in so vzbujali resno upoštevanje. A ne samo v naših stanovskih vrstah, bil je tudi stebler narodnega življenja na Vranskem. Bil je predsednik pevskega društva »Vranska vila« Ciril - Metodove podružnice in soustanovitelj Jugoslov. Matice. Iz dež. bol. so ga iz Ljubljane odpeljali v zgodnji jutranji uri, brez pogrebnih svečanosti, ker se pogreb ni vršil v Ljubljani, zato ni moglo spremiti vrlega tovariša vodstvo organizacije na zadnji poti. Ob svezem grobu enega izmed najzvestejših naših mož se spominjamo njegovih vrlin kot predsednika Vranskega učiteljskega društva in kot našega odličnega sodelavca ter mu kličemo: Slava — in blag mu spomin!

— Poslanec Reisner o redukciji uradništva. Na zadnji seji »Osrednje zveze javnih nameščencev« je poslanec Reisner poudarjal med drugim tudi sledeče: I. zanesljivih virov je n. pr. znano, da je v Sloveniji okroglo 150 učiteljskih moči, na dopustu. Opozarjal je, da moramo biti poleg državnih uslužbencev tudi dobri državljani in da je potreba zavrniti vsako zlo, ki je v tej ali oni obliki proti državnim interesom. Potrebno je torej, da se vprašanje, ali nas je premalo ali preveč, popolnoma odkrito pretresa in razčisti, pa če bi pri tem tudi morali naleteti pri gotovih krogih na odločne proteste.

— Načrt službene pragmatike za državne uradnike bo od dotične komisije v kratkem že skleno redigiran, kakor je poročal posl. Reisner pri seji O. Z. Ni ostalo vse tako, kakor je sklenila anketa meseca oktobra l. l. Treba bo torej pri vseh pokrajinskih zvezah pretresti ves načrt iznova, kar se bo moralo zgoditi v najkrajšem času.

— Denar od nabavljanih zadrug. Pri seji O. Z. je posl. Reisner poročal o tem sledeče: Pri finančnem ministru sem že svoji čas interveniral, da dobe drž. uslužbenci svoje prispevke nazaj; protestirali pa so proti temu Hrvatje in zahtevali, da se nabavljane zadruge na vsak načrt, ustanove ter dotična uredba tudi praktično izvede.

— Sociologija — učni predmet. Več poslancev je češkoslovaškemu parlamentu predložilo načrt, da se uvede na vseh srednjih učiteljskih, njim sorodnih in na vsokih šolah sociologija kot učni predmet.

— »Akademski socialno - pedagoški krožek« na univerzi v Ljubljani si je že pred enim letom stavil nalogo — proučevati vzgojno vprašanje in naloge, kakor nam jih stavi življenje in potreba — ter je zastopal vedno veliko zahtevo današnje dobe — več vzgoje in izobrazbe našemu ljudstvu, masam. S tem programom se krožek dotika v temeljnih točkah delokroga učiteljskega sploh, ki mu je poverjena vzgoja in s tem tudi bodočnost našega naroda. Od učiteljskega zavisi v veliki meri, kako bo vzgojena naša mladina, kaka bo kulturna višina bodočih pokolenj, kako bo naš narod reševal socialne probleme, kako se bo udeleževal političnega življenja, kako bo napredoval gospodarsko, itd. »Akad. soc.-ped. krožek« želi učitelstvu pomagati pri tem težavnem in odgovornem delu, želi pa, da bi tudi učitelstvo podpiralo krožek s sodelovanjem v diskusijah in na sestankih.

* Vsega učiteljskega je v Sloveniji okrog 3000; med temi dopusti je zelo mnogo študijskih, skoro ena tretjina; primerljaj dopuste drugih kategorij uradništva.

s poročili in nasveti. Ljudska vzgoja bo di naše skupno geslo! V vzgoji je odrešenje in v slogi je moč! — Odbor »Akad. soc.-ped. krožka«.

— Ljudskošolskemu učitelstvu! Roč. za anketo o l. členu načrta zakona za narodne šole se podaljša do 5. februarja 1922. — Došlo je doslej nekaj tehtnih odgovorov z mnogimi novimi in zanimivimi mislimi. Odbor vabi vso javnost, ki se zanima za vzgojno vprašanje, posebno pa učitelstvo, da pošlje v čim večjem številu kritiko, mnenje in event. novo formulacijo l. čl. omenjenega načrta do 5. februarja na naslov: Akad. socialno-pedagoški krožek na univerzi v Ljubljani.

— Besplatna knjiga za učitelje(ice). Slovenački, srpski in hrvatski učitelji čisto potražuju podatke za Runjaninovu proslavu. Klub hrvatskih književnika u Osijeku, 1. (Gajev trg 4) rado će, kao i do sada, odgovarati na svaki upit, pa će **besplatno poslati svakomu**, dok zalihata traje, knjigu »Hrvatska himna«, gdje su pripočeni najvažniji podaci o Runjaninu i našim himnama. Valja poslati samo pasicu ili kуврту u veličini 22—15 cm sa čitljivo napisanom adresom.

— Odseki ljublj. učit. društva. V sredo dne 1. februarja imajo odseki ljubljanskega učiteljskega društva ob 9. uri na dekliški šoli pri Sv. Jakobu skupni pregled osnutka šolskega zakona.

— Vsem tovarišem predsednikom okrajnih učiteljskih društev. Nekateri šole so začele pošiljati posamezne zneske za prodane bloke. Ker je s tem preveč dela in se preveč potroši pri poštnini, prosimo, da vsi tovariši predsedniki pobero denar pri članih dotičnih društev in pošljejo denar potem poštini položnic, ki se jim v nekaj dneh dološljejo. Neprodanih listkov **ne vračate**, ampak prodajte dalje, saj je vedno priložnost. Vsako društvo prejme več položnic. Če še katero društvo rabi kaj blokov, naj piše na Jesenice, kjer se mu prav rado ustreže!

— Članom radovliškega učiteljskega društva. One tovarišice in tovariši, ki ste prodali bloke, pošljite denar tov. Schifferju na Jesenice, da se poravnava računi in odpošlje »Konviktu« v Ljubljani večji znesek. Drugi se pa požurite!

— Zadnje tri mesece se pojavlja v Ljubljani in tudi drugod pri moških kadilcih nova kožna bolezen, ki trdovratno kljubuje zdravljenju, dokler se ne odstrani vzrok. Večinoma se pojavi na stegnu kožno vnetje, ki se čisto razširi tudi po rokah, obrazu in okoli trepalnic. Vnetje povzroča močno srbenje, koža razpoka in se lušči. Dognalo se je, da so vzrok tej bolezni škatljice od vžigalic, ki vsebujejo na vžigalnih ploščicah neko strupeno snov (fosforseskvisulfid). Po dosedanjih poskusih se je pokazalo, da povzroča to bolezen fabrikat tvornice za vžigalice v Osijeku. Bolezen se najprej pojavi na takih mestih telesa, kjer je škatljica bila shranjena v žepu, zlasti v hlačah in telovniku.

— Podružnici »Jugoslovenske Matice« v Logatcu je poklonila mladina iz Doljenega Logatca 5500 znamk — za »revčke« iz Rusije pa 424 K.

— Upravništvo našega lista je prejelo od šolske mladine v Mokronogu znesek 85 Din. za rusko deco. Znesek smo oddali pristojni oblasti.

— »Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice« je 21. januarja zborovalo ob jako številni udeležbi. — Kdor si ni vzel položnice, naj piše po nje. Lanska članarina (zastanki) naj se čim prej poravnava. Predloge, ki se tičejo šolstva ali učiteljskega, naj se pošilja društvu, da jih ukaže pri prihodnjem zborovanju. Ako se jih poda še le pri zborovanju, se ne morejo vselej takoj obravnavati.

Naši šolski odri dobro delujejo.

— d Šolski oder na Ljubnem v Zg. Savinski dolini. Na »Štefanovo« se je vršila tu izborna uspeša otroška prireditve v zvezi z »Božičnico« s sledečim sporedom: 1. Predice — dramatisirana pesem s plesom, v narodnih nošah. 2. Kak' prijetno je na večer — Cannon, »Na Gorenjskem je fletno«. »Čej so tiste stazice?«. 3. Sneguljčica — igra v 2 dejanjih. 4. Mladi vojaki — dramatisirano. 5. Jaslice — Sveta noč. Živa slika. Obdarovanih je bilo 25 revnih otrok z obleko in obutvijo. Za kar gre hvala tukajšnjim prijateljem šole in naše mladine. Na splošno željo polnoštevilno zbranega občinstva se je prireditve ponovila na novega leta dan. Od čistega dobika se je poslalo po 100 dinarjev za zgradbo »Učit. konvikta« v Ljubljani in »Gospodarskemu zvonu« v Prevaljah. Nakupilo se je tudi nekoliko »Srbobrvatskih čitank« za revne soljarje. Večji del se porabi za nabavo lastnega »Šolskega odra«. Otroško navdušenje ro-

di med ljudstvom zadovoljnost, ki je sodelujočemu učitelstvu najlepše plačilo za trud, ki ga povzroča otroške prireditve.

— d Št. Ilj pri Velenju. (Šolski oder.) V spomin na stoletno obstojanje tukajšnje šole je priredila tukajšnja šolska mladina z učitelstvom na Kraljevo igričico »Sneguljčica« in »Klepetavi Miček« v zvezi z deklamacijami in petjem. Ta prireditve se je na splošno željo v nedeljo dne 15. t. m. ponovila. Čisti dobiček je znašal 1100 K. Za ta denar so se nabavile knjige za šolsko in učiteljsko knjižnico. Že četrtri so pokazali naši soljarji, da se znajo spretno kretati na odru.

— d »Kralj Matjaž« v Mokronogu. (Šolski oder.) V korist »Jugoslov. Matice« je priredila šola 14. in 15. t. m. mladinski, narodni igrokaz »Kralj Matjaž« spisala Marica. Brošurica je pred kratkim izšla in igra je bila v Mokronogu prvič vpriporjena. Požrtvalno učitelstvo je prevzelo težavno delo, Sokol je dal na razpolago svoj oder — in šlo je. Tov. Ahačičeva je vodila vso stvar in vodila je izvrstno.

Ker glasbene točke k igri niso še izšle, je zložil g. Rud. Kramaršič lep napev k pesmi o kralju Matjažu, ki jo pojejo vile, g. Iv. Lindič pa je sestavil godbo za balet, ki sta ga sestavila tov. Ahačičeva in tov. Vanič. Vse je šlo dobro.

Kralj Matjaž in Alenčiča — kraljica sta dobro rešila svojo ulogo, posebno kralj Matjaž je izgledal v svojem škrlatnem s hermelinom obrobjenem plašču sila častitljiv. Tudi vojščaki so igrali dobro, le pri prebujanju iz dolgega spanja so delali premalo hrupa. Puščavnik je bil izvrsten, le nekoliko premlad. Skrat je bil pa tako srčkan in srečno izbran, da je najbolje rešil svojo ulogo. Vse, kar je storil mu je pristajalo in čuditi se je, da more tako majhen dečko tako dobro igrati. Tudi vile so bile zelo lepe in ko so pele Kramaršičevo pesem o kralju Matjažu, se je v marsikakem očesu zasvetila sol za ginjenosti in navdušenja.

Ded — no ded je bil oblečen izborno, tako je bila pač nekoliko pregledka in včasih je govoril v tonu, v katerem govori takrat, kadar ni ded. Drugače pa vsa hvala.

Podgornik je imel krasen telovnik in sploh vso opremo, igral je tudi precej dobro; bil je le nekoliko prelesen in prevelik. Njegova žena Marjeta je pa za skratom rešila najboljšo svojo ulogo.

Ivan — junak, ki zbudi kralja Matjaža — ni igral ne slabo, ne dobro. Vsekakor pa je igral bolje, kakor pa bi bil prvotno izbran učenec, ki je iz neznanih vzrokov odpovedal ulogo. Pozneje, kot legijonar, se je Ivan tudi držal preleseno in se je menda preveč uživel v to, da je preživel težko dobo osvoboditve našega naroda.

Ostali trije njegovi bratje so igrali dobro ravnotako vsi drugi. Posebno je ugajala Jera — beračica, kateri se je prav dobro prilagel njen beraško — usiljivi glas.

V splošnem je igra izvrstno uspeša, posebno če se pomisli, da so nastopili učenci vsi prvokrat na odru.

Vriemu učitelstvu v Mokronogu se najtopleje zahvaljujemo za krasno prireditev in želimo si, da bi tej sledilo še mnogo drugih v prospeh šole in naroda.

Naše šolske — javne ljudske knjižnice.

—lj Da omogočimo pregled naših šolskih-ljudskih knjižnic proučimo učiteljske zore posameznih šol, da nam poročajo, kje že obstoja taka knjižnica, koliko šteje knjig, kako deluje in kako se jih ljudstvo poslužuje. V poštevek pridejo samo knjižnice, ki so ustanova šole in učiteljske, so nastanjene v šoli in jih upravlja učitelstvo.

—lj Javno šolsko ljudsko knjižnico snuje učitelstvo v Radvanju pri Mariboru. V tem kraju je do leta 1919. vzporedno z nemško šolo pomembnevala prebivalstvo bogata Südmarkina knjižnica. Schulverein, Gesangsverein, Feuerwehr, Vorschusskasse, Bienenzuchtverein, Gemeindegemeinde, vse je gojilo le nemško misel, a slovensko zatiralo. Da se delovanje sedanje slovenske petrazrednice povzpne tudi na zunaj na višino bivše nemške šole, je potrebno, da poda ona občinstvu sredstva se tudi s pomočjo knjige vračati k svoji prirojeni narodnosti. Zbog silne draginje knjig ni mogoče javne knjižnice ustanoviti, samo z zbirkanji v domači občini, zlasti ker v prebivalstvu še ni vzbujen čustveni duh do slovenskega jezika, zato mora šola iskati sodelavcev za to kulturno napravo. Šolski otroci so v to svrhu nabrali po občini 1000 K. učitelstvo v Radvanju, okrajno glavarstvo, Narodna banka kraljevine SHS, Poročilnica in Spiljska zadruga banka v Mariboru so daro-

čeva v Koprivniku, 1 mesto se tu vnovič razpiše: Josip Armič v Radečah pri Zid. mostu; Erna Kokot-Bradačeva v Stari vasi; Rihard Pestevšek, Josip Valenčič, Maks Wudler, Ciril Pregel in Roza Voglar-Knezova na deški osnovni šoli v Celju; Josipina Bizjakova, Minka Gradišnikova in Barbara Supanekova na dekliški osnovni šoli v Celju; 2 mesti sta bili tu pomotoma razpisani; Stanko Lavrič, Olga Knapčeva in Ivan Muršič v Mariboru; Anton Nerat, Rudolf Mencin, Mirko Ravtar na I. deški osnovni šoli v Mariboru; eno mesto se ne zasede: Hinko Karničnik, Ludovik Petrič na II. deški osnovni šoli v Mariboru; Josip Malenšek, Albin Horvat in Ivan Šumljak na III. deški osnovni šoli v Mariboru; Anton Osterc in Fran Serajnik na IV. deški osnovni šoli v Mariboru; Terezija Zevnikova v Hočah; Marija Rotova v Št. Ilju v Slov. gor.; Fran Haberman v Krčevni — oddaja mesta za žensko učno mesto se odda: Franja Hribarjeva v Limbušu; Pavla Trohova pri Sv. Lovrencu nad Mariborom; mesto za učitelja se vnovič razpiše: o. Anton Avbelj je imenovan za stalnega kateheta na I. deški osnovni šoli v Mariboru; Gustav Rozman pri Sv. Miklavžu na Dr. polju; Fran Kerhlanek v Pobrežju — eno mesto za moško učno mesto ostane nezasedeno — eno mesto za žensko učno mesto se vnovič razpiše: Ivan Jordan, Drago Rustijan, Marija Zalarjeva in Ana Roberjeva v Radvanju; Aleksander Alt, Fran Rošker in Albert Planer na deški osnovni šoli v Studencih pri Mariboru — oddaja enega učnega mesta se odda: Ana Hrenova, Franja Reboljeva, Josipina Mlinaričeva na dekliški osnovni šoli v Mariboru; oddaja IV. mesta se odda: Karolina Roškarjeva je imenovana za stalno učiteljico ž. r. d. v Studencih pri Mariboru-Pobrežju; Antonija Manko Reboljeva pri Sv. Andražu v Slov. gor.; Katarina Zormanova je imenovana za učiteljico ž. r. d. pri Sv. Marku nize Ptui za naročilo, da prevzame pouk v enem razredu tudi v Dornovi; Jernej Jedlovčnik v Črnečah; za stalne učiteljice ž. r. d. so imenovane: Regina Judničeva v Dravogradu — Ojstrici — Črneči; Antonija Vrtovškova v Prevaljah — Guštanju in Marija Bovhova v Sevnici.

Premestitve.

Učitelj Voiteh Hren se premesti v Trpanje in učiteljica Duh-Kotnikova v Guštanj.

Službena pridelitev.

Ladislav Volavšek se prideli v službovanje na osnovni šoli pri Sv. Emi in Rihard Papst ter Marija Papstova pa v Ormož, ko se dopi za nje nadomestilo na sedanjem učnem mestu.

Nezasedena učna mesta.

Oddaja nadučiteljske službe na deški okoliški šoli v Celju in učiteljske službe na Bregu pri Ptui se odda.

Ponovni razpis učiteljskih služb.

Nadučiteljska služba v Stopičah in učiteljske službe v Nemški Loki, Selnici ob Dravi in Spod. Polskavi se vnovič razpišejo.

Disciplinske zadeve.

O mnogih disciplinskih zadevah je poročal okrajni glavar dr. Karlin. Na tej seji se je rešila tudi disciplinska preiskava zoper učitelje osnovnih šol na Jesenicah in v Kranjski gori, ki so bili sklenili, da se od bivšega nadzornika Simona ne puste nadzorovati in bodo v slučaju, da bi prišel nadzorovati zapustili šolsko sobo. Višji šolski svet je z večino enega glasu sklenil, da naj da okrajni šolski svet 4 kolovodjam pismen ukor, proti drugim se ukine prejškava. Ob tej priliki se je povdarjalo in ugotovilo, da bivši nadzornik Simon ni dobil na zadnji seji, ko je bila na dnevnem redu njegova disciplinska zadeva, nikakoršnega zadoščenja, kakor so poročali nekateri listi. Iz razprave se je vsakdo lahko prebrical, da je Simon res depunciral napredno učitelstvo in strankarsko postopal s takimi učitelji, ki niso bili včlanjeni v Slomškovi zvezi. Zastopniki učiteljsstva v višjem šolskem svetu so samo zaradi tega glasovali za to, da se proloži zadeva k snisom, ker se je na isti seji sprejel predlog za Simonovo stalno upokojeitev in je torej mrtev za učitelstvo. S svojim glasovanjem pa mu niso dali zadoščenja.

Predlogi za stalno upokojeitev.

Vladni tajnik dr. Maicen poroča o prošnjah za stalno upokojeitev. V stalno upokojeitev se predlagajo: Rudolf Kosar, nadučitelj v Vitaniu; Vekoslav Lilijski, nadučitelj v Polšniku; Rihard Megušar, nadučitelj v Podzemlju; Aloizij Žirovnik, učitelj v Mostah pri Ljubljani; Ivan Smolnikar, učitelj v Zavodnji; Marija Cor-Kesslerjeva, učiteljica na Jesenicah; Ivanka

Kovačič-Kocmutova, učiteljica pri Sv. Lenartu v Slov. gor.; Cecilija Gračner-Vrečkotova, učiteljica v Pilštanju; Milica Mohor-Lendovškova, učiteljica pri Sv. Marjeti na Dr. polju; Roza Corlarjeva, učiteljica na Jesenicah; Marija Zupančič-Uršičeva, učiteljica v Ljubljani.

Izključitev iz šole.

Slednjič se je pritrdilo sklepu učiteljskega zbora, da se neka gojenka IV. letnika učiteljskega izključi iz vseh učnih zavodov v Sloveniji.

S tem je bil dnevni red izčrpan in predsednik je zaključil sejo.

Iz Jugoslavije.

† Ivan Jakše, predsednik okrajnega društva za vranski okraj. Dne 14. t. m. je v dež. bolnici umrl tov. Ivan Jakše po kratki in težki bolezni. Vranski okraj je izgubil z njim vrlega in agilnega predsednika, naša organizacija pa vodilnega člana, ki ga bo težko pogrešala. Tovariš Jakše je bil neumoren delavec na narodnem in prosvetnem polju, značajan mož. Bil je tudi zvest sodelavec »Učiteljskega Tovarisa«, oglašal se je v najrazličnejših in najaktualnejših vprašanjih. Njegovi člankov smo bili vedno veseli in so vzbujali resno upoštevanje. A ne samo v naših stanovskih vrstah, bil je tudi steber narodnega življenja na Vranskem. Bil je predsednik pevskega društva »Vranska vila« Ciril - Metodove podružnice in soustanovitelj Jugoslov. Matice. Iz dež. bol. so ga iz Ljubljane odpeljali v zgodnji jutranji uri, brez pogrebnih svečanosti, ker se pogreb ni vršil v Ljubljani, zato ni moglo spremiti vrlega tovariša vodstvo organizacije na zadnji poti. Ob svezem grobu enega izmed najzvestejših naših mož se spominjamo njegovih vrtil kot predsednika Vranskega učiteljskega društva in kot našega odličnega sodelavca ter mu kličemo: Slava — in blag mu spomin!

— Poslanec Reisner o redukciji uradništva. Na zadnji seji »Osrednje zveze javnih nameščencev« je poslanec Reisner poudarjal med drugim tudi sledeče: I. zanesljivih virov je n. pr. znano, da je v Sloveniji okroglo 150 učiteljskih moči, na dopustu. Opozarjal je, da moramo biti poleg državnih uslužbencev tudi dobri državljani in da je potreba zavrniti vsako zlo, ki je v tej ali oni obliki proti državnim interesom. Potrebno je torej, da se vprašanje, ali nas je premalo ali preveč, popolnoma odkrito pretresa in razčisti, pa če bi pri tem tudi morali naleteti pri gotovih krogih na odločne proteste.

— Načrt službene pragmatike za državne uradnike bo od dotične komisije v kratkem že skleno redigiran, kakor je poročal posl. Reisner pri seji O. Z. Ni ostalo vse tako, kakor je sklenila anketa meseca oktobra l. l. Treba bo torej pri vseh pokrajinskih zvezah pretresti ves načrt iznova, kar se bo moralo zgoditi v najkrajšem času.

— Denar od nabavljanih zadrug. Pri seji O. Z. je posl. Reisner poročal o tem sledeče: Pri finančnem ministru sem že svoji čas interveniral, da dobe drž. uslužbenci svoje prispevke nazaj; protestirali pa so proti temu Hrvatje in zahtevali, da se nabavljane zadruge na vsak načrt, ustanove ter dotična uredba tudi praktično izvede.

— Sociologija — učni predmet. Več poslancev je češkoslovaškemu parlamentu predložilo načrt, da se uvede na vseh srednjih učiteljskih, njim sorodnih in na vsokih šolah sociologija kot učni predmet.

— »Akademski socialno - pedagoški krožek« na univerzi v Ljubljani si je že pred enim letom stavil nalogo — proučavati vzgojno vprašanje in naloge, kakor nam jih stavi življenje in potreba — ter je zastopal vedno veliko zahtevo današnje dobe — več vzgoje in izobrazbe našemu ljudstvu, masam. S tem programom se krožek dotika v temeljnih točkah delokroga učiteljskega sploh, ki mu je poverjena vzgoja in s tem tudi bodočnost našega naroda. Od učiteljskega zavisi v veliki meri, kako bo vzgojena naša mladina, kaka bo kulturna višina bodočih pokolenj, kako bo naš narod reševal socialne probleme, kako se bo udeleževal političnega življenja, kako bo napredoval gospodarsko, itd. »Akad. soc.-ped. krožek« želi učitelstvu pomagati pri tem težavnem in odgovornem delu, želi pa, da bi tudi učitelstvo podpiralo krožek s sodelovanjem v diskusijah in na sestankih.

* Vsega učiteljskega je v Sloveniji okrog 3000; med temi dopusti je zelo mnogo študijskih, skoro ena tretjina; primerljaj dopuste drugih kategorij uradništva.

s poročili in nasveti. Ljudska vzgoja bo di naše skupno geslo! V vzgoji je odrešenje in v slogi je moč! — Odbor »Akad. soc.-ped. krožka«.

— Ljudskošolskemu učitelstvu! Roč. za anketo o l. členu načrta zakona za narodne šole se podaljša do 5. februarja 1922. — Došlo je doslej nekaj tehtnih odgovorov z mnogimi novimi in zanimivimi mislimi. Odbor vabi vso javnost, ki se zanima za vzgojno vprašanje, posebno pa učitelstvo, da pošlje v čim večjem številu kritiko, mnenje in event. novo formulacijo l. čl. omenjenega načrta do 5. februarja na naslov: Akad. socialno-pedagoški krožek na univerzi v Ljubljani.

— Besplatna knjiga za učitelje(ice). Slovenački, srpski in hrvatski učitelji čisto potražuju podatke za Runjaninovu proslavu. Klub hrvatskih književnika u Osijeku, 1. (Gajev trg 4) rado će, kao i do sada, odgovarati na svaki upit, pa će besplatno poslati svakomu, dok zalihata traje, knjigu »Hrvatska himna«, gdje su pripočeni najvažniji podaci o Runjaninu i našim himnama. Valja poslati samo pasicu ili kуврту u veličini 22—15 cm sa čitljivo napisanom adresom.

— Odseki ljublj. učit. društva. V sredo dne 1. februarja imajo odseki ljubljanskega učiteljskega društva ob 9. uri na dekliški šoli pri Sv. Jakobu skupni pregled osnutka šolskega zakona.

— Vsem tovarišem predsednikom okrajnih učiteljskih društev. Nekateri šole so začele pošiljati posamezne zneske za prodane bloke. Ker je s tem preveč dela in se preveč potroši pri poštnini, prosimo, da vsi tovariši predsedniki pobere denar pri članih dotičnih društev in pošljejo denar potem poštini položnic, ki se jim v nekaj dneh dološljejo. Neprodanih listkov ne vračate, ampak prodajte dalje, saj je vedno prilika. Vsako društvo prejme več položnic. Če še katero društvo rabi kaj blokov, naj piše na Jesenice, kjer se mu prav rado ustreže!

— Članom radovliškega učiteljskega društva. One tovarišice in tovariši, ki ste prodali bloke, pošljite denar tov. Schifferju na Jesenice, da se poravnava računi in odpošlje »Konviktu« v Ljubljani večji znesek. Drugi se pa požurite!

— Zadnje tri mesece se pojavlja v Ljubljani in tudi drugod pri moških kadilcih nova kožna bolezen, ki trdovratno kljubuje zdravljenju, dokler se ne odstrani vzrok. Večinoma se pojavi na stegnu kožno vnetje, ki se čisto razširi tudi po rokah, obrazu in okoli trepalnic. Vnetje povzroča močno srbenje, koža razpoka in se lušči. Dognalo se je, da so vzrok tej bolezni škatljice od vžigalic, ki vsebujejo na vžigalnih ploščicah neko strupeno snov (fosforseskvisulfid). Po dosedanjih poskusih se je pokazalo, da povzroča to bolezen fabrikat tvornice za vžigalice v Osijeku. Bolezen se najprej pojavi na takih mestih telesa, kjer je škatljica bila shranjena v žepu, zlasti v hlačah in telovniku.

— Podružnici »Jugoslovenske Matice« v Logatcu je poklonila mladina iz Dolenjega Logatca 5500 znamk — za »revčke« iz Rusije pa 424 K.

— Upravništvo našega lista je prejelo od šolske mladine v Mokronogu znesek 85 Din. za rusko deco. Znesek smo oddali pristojni oblasti.

— »Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice« je 21. januarja zborovalo ob jako številni udeležbi. — Kdor si ni vzel položnic, naj piše po nje. Lanska članarina (zastanki) naj se čim prej poravnava. Predloge, ki se tičejo šolstva ali učiteljskega, naj se pošilja društvu, da jih ukaže pri prihodnjem zborovanju. Ako se jih poda še le pri zborovanju, se ne morejo vselej takoj obravnavati.

Naši šolski odri dobro delujejo.

— d Šolski oder na Ljubnem v Zg. Savinski dolini. Na »Štefanovo« se je vršila tu izborna uspeša otroška prireditve v zvezi z »Božičnico« s sledečim sporedom: 1. Predice — dramatičnim pesem s plesom, v narodnih nošah. 2. Kak' prijetno je na večer — Cannon, »Na Gorenjskem je fletno«. »Čej so tiste stazice?«. 3. Sneguljčica — igra v 2 dejanjih. 4. Mladi vojaki — dramatičnim. 5. Jaslice — Sveta noč. Živa slika. Obdarovanih je bilo 25 revnih otrok z obleko in obutvijo. Za kar gre hvala tukajšnjim prijateljem šole in naše mladine. Na splošno željo polnoštevilno zbranega občinstva se je prireditev ponovila na novega leta dan. Od čistega dobička se je poslalo po 100 dinarjev za zgradbo »Učit. konvikta« v Ljubljani in »Gospodarskemu zvonu« v Prevaljah. Nakupilo se je tudi nekoliko »Srbobrvatskih čitank« za revne soljarje. Večji del se porabi za nabavo lastnega »Šolskega odra«. Otroško navdušenje ro-

di med ljudstvom zadovoljnost, ki je sodelujočemu učitelstvu najlepše plačilo za trud, ki ga povzroča otroške prireditve.

— d Št. Ilj pri Velenju. (Šolski oder.) V spomin na stoletno obstojanje tukajšnje šole je priredila tukajšnja šolska mladina z učitelstvom na Kraljevo igričico »Sneguljčica« in »Klepetavi Miček« v zvezi z deklamacijami in petjem. Ta prireditve se je na splošno željo v nedeljo dne 15. t. m. ponovila. Čisti dobiček je znašal 1100 K. Za ta denar so se nabavile knjige za šolsko in učiteljsko knjižnico. Že četrtič so pokazali naši soljarji, da se znajo spretno kretati na odru.

— d »Kralj Matjaž« v Mokronogu. (Šolski oder.) V korist »Jugoslov. Matice« je priredila šola 14. in 15. t. m. mladinski, narodni igrokaz »Kralj Matjaž« spisala Marica. Brošurica je pred kratkim izšla in igra je bila v Mokronogu prvič vpriporjena. Požrtvalno učitelstvo je prevzelo težavno delo, Sokol je dal na razpolago svoj oder — in šlo je. Tov. Ahačičeva je vodila vso stvar in vodila je izvrstno.

Ker glasbene točke k igri niso še izšle, je zložil g. Rud. Kramaršič lep napev k pesmi o kralju Matjažu, ki jo pojejo vile, g. Iv. Lindič pa je sestavil godbo za balet, ki sta ga sestavila tov. Ahačičeva in tov. Vanič. Vse je šlo dobro.

Kralj Matjaž in Alenčiča — kraljica sta dobro rešila svojo ulogo, posebno kralj Matjaž je izgledal v svojem škriktastem s hermelinom obrobjenem plašču sila častitljiv. Tudi vojščaki so igrali dobro, le pri prebujanju iz dolgega spanja so delali premalo hrupa. Puščavnik je bil izvrsten, le nekoliko premlad. Skrat je bil pa tako srčkan in srečno izbran, da je najbolje rešil svojo ulogo. Vse, kar je storil mu je pristajalo in čuditi se je, da more tako majhen dečko tako dobro igrati. Tudi vile so bile zelo lepe in ko so pele Kramaršičevo pesem o kralju Matjažu, se je v marsikakem očesu zasvetila sol za ginjenosti in navdušenja.

Ded — no ded je bil oblečen izborni, tako je bila pač nekoliko pregledka in včasih je govoril v tonu, v katerem govori takrat, kadar ni ded. Drugače pa vsa hvala.

Podgornik je imel krasen telovnik in sploh vso opremo, igral je tudi precej dobro; bil je le nekoliko prelesen in prevelik. Njegova žena Marjeta je pa za skratom rešila najboljšo svojo ulogo.

Ivan — junak, ki zbudi kralja Matjaža — ni igral ne slabo, ne dobro. Vsekakor pa je igral bolje, kakor pa bi bil prvotno izbran učenec, ki je iz neznanih vzrokov odpovedal ulogo. Pozneje, kot legjonar, se je Ivan tudi držal preleseno in se je menda preveč uživel v to, da je preživel težko dobo osvoboditve našega naroda.

Ostali trije njegovi bratje so igrali dobro ravnotako vsi drugi. Posebno je ugajala Jera — beračica, kateri se je prav dobro prilagel njen beraško — usiljivi glas.

V splošnem je igra izvrstno uspela, posebno če se pomisli, da so nastopili učenci vsi prvokrat na odru.

Vriemu učitelstvu v Mokronogu se najtopleje zahvaljujemo za krasno prireditev in želimo si, da bi tej sledilo še mnogo drugih v prospeh šole in naroda.

Naše šolske — javne ljudske knjižnice.

—lj Da omogočimo pregled naših šolskih-ljudskih knjižnic proučimo učiteljske zore posameznih šol, da nam poročajo, kje že obstoja taka knjižnica, koliko šteje knjig, kako deluje in kako se jih ljudstvo poslužuje. V poštevek pridejo samo knjižnice, ki so ustanova šole in učiteljskega, so nastanjene v šoli in jih upravlja učitelstvo.

—lj Javno šolsko ljudsko knjižnico snuje učitelstvo v Radvanju pri Mariboru. V tem kraju je do leta 1919. vzporedno z nemško šolo pomemčevala prebivalstvo bogata Südmarkina knjižnica. Schulle, Gesangsverein, Feuerwehr, Vorschusskasse, Bienenzuchtverein, Gemeindegemeinde, vse je gojilo le nemško misel, a slovensko zatiralo. Da se delovanje sedanje slovenske petrazrednice povzame tudi na zunaj na višino bivše nemške šole, je potrebno, da poda ona občinstvu sredstva se tudi s pomočjo knjižne vračati k svoji prirojeni narodnosti. Zbog silne draginje knjig ni mogoče javne knjižnice ustanoviti, samo z zbirkanji v domači občini, zlasti ker v prebivalstvu še ni vzbujen čustveni duh do slovenskega jezika, zato mora šola iskati sodelavcev za to kulturno napravo. Šolski otroci so v to svrhu nabrali po občini 1000 K. učitelstvo v Radvanju, okrajno glavarstvo, Narodna banka kraljevine SHS, Poročilnica in Spiljska zadruga banka v Mariboru so daro-

čeva v Koprivniku, 1 mesto se tu vnovič razpiše: Josip Armič v Radečah pri Zid. mostu; Erna Kokot-Bradačeva v Stari vasi; Rihard Pestevšek, Josip Valenčič, Maks Wudler, Ciril Pregel in Roza Voglar-Knezova na deški osnovni šoli v Celju; Josipina Bizjakova, Minka Gradišnikova in Barbara Supanekova na dekliški osnovni šoli v Celju; 2 mesti sta bili tu pomotoma razpisani; Stanko Lavrič, Olga Knapičeva in Ivan Muršič v Mariboru; Anton Nerat, Rudolf Mencin, Mirko Ravtar na I. deški osnovni šoli v Mariboru; eno mesto se ne zasede: Hinko Karničnik, Ludovik Petrič na II. deški osnovni šoli v Mariboru; Josip Malenšek, Albin Horvat in Ivan Šumljak na III. deški osnovni šoli v Mariboru; Anton Osterc in Fran Serajnik na IV. deški osnovni šoli v Mariboru; Terezija Zevnikova v Hočah; Marija Rotova v Št. Ilju v Slov. gor.; Fran Haberman v Krčevni — oddaja mesta za žensko učno mesto se odda: Franja Hribarjeva v Limbušu; Pavla Trohova pri Sv. Lovrencu nad Mariborom; mesto za učitelja se vnovič razpiše: o. Anton Avbelj je imenovan za stalnega kateheta na I. deški osnovni šoli v Mariboru; Gustav Rozman pri Sv. Miklavžu na Dr. polju; Fran Kerhlanek v Pobrežju — eno mesto za moško učno mesto ostane nezasedeno — eno mesto za žensko učno mesto se vnovič razpiše: Ivan Jordan, Drago Rustijan, Marija Zalarjeva in Ana Roberjeva v Radvanju; Aleksander Alt, Fran Rošker in Albert Planer na deški osnovni šoli v Studencih pri Mariboru — oddaja enega učnega mesta se odda: Ana Hrenova, Franja Reboljeva, Josipina Mlinaričeva na dekliški osnovni šoli v Mariboru; oddaja IV. mesta se odda: Karolina Roškarjeva je imenovana za stalno učiteljico ž. r. d. v Studencih pri Mariboru-Pobrežju; Antonija Manko Reboljeva pri Sv. Andražu v Slov. gor.; Katarina Zormanova je imenovana za učiteljico ž. r. d. pri Sv. Marku nize Ptui z naročilom, da prevzame pouk v enem razredu tudi v Dornovi; Jernej Jedlovčnik v Črnečah; za stalne učiteljice ž. r. d. so imenovane: Regina Judničeva v Dravogradu — Ojstrici — Črneči; Antonija Vrtovškova v Prevaljah — Guštanju in Marija Bovhova v Sevnici.

Premestitve.

Učitelj Voiteh Hren se premesti v Trpanje in učiteljica Duh-Kotnikova v Guštanj.

Službena pridelitev.

Ladislav Volavšek se prideli v službovanje na osnovni šoli pri Sv. Emi in Rihard Papst ter Marija Papstova pa v Ormož, ko se dopi za nje nadomestilo na sedanjem učnem mestu.

Nezasedena učna mesta.

Oddaja nadučiteljske službe na deški okoliški šoli v Celju in učiteljske službe na Bregu pri Ptui se odda.

Ponovni razpis učiteljskih služb.

Nadučiteljska služba v Stopičah in učiteljske službe v Nemški Loki, Selnici ob Dravi in Spod. Polskavi se vnovič razpišejo.

Disciplinske zadeve.

O mnogih disciplinskih zadevah je poročal okrajni glavar dr. Karlin. Na tej seji se je rešila tudi disciplinska preiskava zoper učitelje osnovnih šol na Jesenicah in v Kranjski gori, ki so bili sklenili, da se od bivšega nadzornika Simona ne puste nadzorovati in bodo v slučaju, da bi prišel nadzorovat zapustili šolsko sobo. Višji šolski svet je z večino enega glasu sklenil, da naj da okrajni šolski svet 4 kolovodjam pismen ukor, proti drugim se ukine prejškava. Ob tej priliki se je povdarjalo in ugotovilo, da bivši nadzornik Simon ni dobil na zadnji seji, ko je bila na dnevnem redu njegova disciplinska zadeva, nikakoršnega zadoščenja, kakor so poročali nekateri listi. Iz razprave se je vsakdo lahko prebrical, da je Simon res depunciral napredno učitelstvo in strankarsko postopal s takimi učitelji, ki niso bili včlanjeni v Slomškovi zvezi. Zastopniki učiteljsstva v višjem šolskem svetu so samo zaradi tega glasovali za to, da se proloži zadeva k snisom, ker se je na isti seji sprejel predlog za Simonovo stalno upokojeitev in je torej mrtev za učitelstvo. S svojim glasovanjem pa mu niso dali zadoščenja.

Predlogi za stalno upokojeitev.

Vladni tajnik dr. Maicen poroča o prošnjah za stalno upokojeitev. V stalno upokojeitev se predlagajo: Rudolf Kosar, nadučitelj v Vitaniu; Vekoslav Lilijski, nadučitelj v Polšniku; Rihard Megušar, nadučitelj v Podzemlju; Alojzij Žirovnik, učitelj v Mostah pri Ljubljani; Ivan Smolnikar, učitelj v Zavodnji; Marija Cor-Kesslerjeva, učiteljica na Jesenicah; Ivanka

Kovačič-Kocmutova, učiteljica pri Sv. Lenartu v Slov. gor.; Cecilija Gračner-Vrečkotova, učiteljica v Pilštanju; Milica Mohor-Lendovškova, učiteljica pri Sv. Marjeti na Dr. polju; Roza Corlarjeva, učiteljica na Jesenicah; Marija Zupančič-Uršičeva, učiteljica v Ljubljani.

Izključitev iz šole.

Slednjič se je pritrdilo sklepu učiteljskega zbora, da se neka gojenka IV. letnika učiteljskega izključi iz vseh učnih zavodov v Sloveniji.

S tem je bil dnevni red izčrpan in predsednik je zaključil sejo.

Iz Jugoslavije.

† Ivan Jakše, predsednik okrajnega društva za vranski okraj. Dne 14. t. m. je v dež. bolnici umrl tov. Ivan Jakše po kratki in težki bolezni. Vranski okraj je izgubil z njim vrlega in agilnega predsednika, naša organizacija pa vodilnega člana, ki ga bo težko pogrešala. Tovariš Jakše je bil neumoren delavec na narodnem in prosvetnem polju, značajan mož. Bil je tudi zvest sodelavec »Učiteljskega Tovarisa«, oglašal se je v najrazličnejših in najaktualnejših vprašanjih. Njegovi člankov smo bili vedno veseli in so vzbujali resno upoštevanje. A ne samo v naših stanovskih vrstah, bil je tudi stebler narodnega življenja na Vranskem. Bil je predsednik pevskega društva »Vranska vila« Ciril - Metodove podružnice in soustanovitelj Jugoslov. Matice. Iz dež. bol. so ga iz Ljubljane odpeljali v zgodnji jutranji uri, brez pogrebnih svečanosti, ker se pogreb ni vršil v Ljubljani, zato ni moglo spremiti vrlega tovariša vodstvo organizacije na zadnji poti. Ob svezem grobu enega izmed najzvestejših naših mož se spominjamo njegovih vrtil kot predsednika Vranskega učiteljskega društva in kot našega odličnega sodelavca ter mu kličemo: Slava — in blag mu spomin!

— Poslanec Reisner o redukciji uradništva. Na zadnji seji »Osrednje zveze javnih nameščencev« je poslanec Reisner poudarjal med drugim tudi sledeče: I. zanesljivih virov je n. pr. znano, da je v Sloveniji okroglo 150 učiteljskih mest, na dopustu. Opozarjal je, da moramo biti poleg državnih uslužbencev tudi dobri državljani in da je potreba zavrniti vsako zlo, ki je v tej ali oni obliki proti državnim interesom. Potrebno je torej, da se vprašanje, ali nas je premalo ali preveč, popolnoma odkrito pretresa in razčisti, pa če bi pri tem tudi morali naleteti pri gotovih krogih na odločne proteste.

— Načrt službene pragmatike za državne uradnike bo od dotične komisije v kratkem že skleno redigiran, kakor je poročal posl. Reisner pri seji O. Z. Ni ostalo vse tako, kakor je sklenila anketa meseca oktobra l. l. Treba bo torej pri vseh pokrajinskih zvezah pretresti ves načrt iznova, kar se bo moralo zgoditi v najkrajšem času.

— Denar od nabavljanih zadrug. Pri seji O. Z. je posl. Reisner poročal o tem sledeče: Pri finančnem ministru sem že svoji čas interveniral, da dobe drž. uslužbenci svoje prispevke nazaj; protestirali pa so proti temu Hrvatje in zahtevali, da se nabavljane zadruge na vsak načrt, ustanove ter dotična uredba tudi praktično izvede.

— Sociologija — učni predmet. Več poslancev je češkoslovaškemu parlamentu predložilo načrt, da se uvede na vseh srednjih učiteljskih, njim sorodnih in na vsokih šolah sociologija kot učni predmet.

— »Akademski socialno - pedagoški krožek« na univerzi v Ljubljani si je že pred enim letom stavil nalogo — proučavati vzgojno vprašanje in naloge, kakor nam jih stavi življenje in potreba — ter je zastopal vedno veliko zahtevo današnje dobe — več vzgoje in izobrazbe našemu ljudstvu, masam. S tem programom se krožek dotika v temeljnih točkah delokroga učiteljskega sploh, ki mu je poverjena vzgoja in s tem tudi bodočnost našega naroda. Od učiteljskega zavisi v veliki meri, kako bo vzgojena naša mladina, kaka bo kulturna višina bodočih pokolenj, kako bo naš narod reševal socialne probleme, kako se bo udeleževal političnega življenja, kako bo napredoval gospodarsko, itd. »Akad. soc.-ped. krožek« želi učitelstvu pomagati pri tem težavnem in odgovornem delu, želi pa, da bi tudi učitelstvo podpiralo krožek s sodelovanjem v diskusijah in na sestankih.

* Vsega učiteljskega je v Sloveniji okrog 3000; med temi dopusti je zelo mnogo študijskih, skoro ena tretjina; primerljaj dopuste drugih kategorij uradništva.

s poročili in nasveti. Ljudska vzgoja bo di naše skupno geslo! V vzgoji je odrešenje in v slogi je moč! — Odbor »Akad. soc.-ped. krožka«.

— Ljudskošolskemu učitelstvu! Roč. za anketo o l. členu načrta zakona za narodne šole se podaljša do 5. februarja 1922. — Došlo je doslej nekaj tehtnih odgovorov z mnogimi novimi in zanimivimi mislimi. Odbor vabi vso javnost, ki se zanima za vzgojno vprašanje, posebno pa učitelstvo, da pošlje v čim večjem številu kritiko, mnenje in event. novo formulacijo l. čl. omenjenega načrta do 5. februarja na naslov: Akad. socialno-pedagoški krožek na univerzi v Ljubljani.

— Besplatna knjiga za učitelje(ice). Slovenački, srpski in hrvatski učitelji čisto potražuju podatke za Runjaninovu proslavu. Klub hrvatskih književnika u Osijeku, 1. (Gajev trg 4) rado će, kao i do sada, odgovarati na svaki upit, pa će **besplatno poslati svakomu**, dok zalihata traje, knjigu »Hrvatska himna«, gdje su pripočeni najvažniji podaci o Runjaninu i našim himnama. Valja poslati samo pasicu ili kуврту u veličini 22—15 cm sa čitljivo napisanom adresom.

— Odseki ljublj. učit. društva. V sredo dne 1. februarja imajo odseki ljubljanskega učiteljskega društva ob 9. uri na dekliški šoli pri Sv. Jakobu skupni pregled osnutka šolskega zakona.

— Vsem tovarišem predsednikom okrajnih učiteljskih društev. Nekateri šole so začele pošiljati posamezne zneske za prodane bloke. Ker je s tem preveč dela in se preveč potroši pri poštnini, prosimo, da vsi tovariši predsedniki pobero denar pri članih dotičnih društev in pošljejo denar potem poštini položnic, ki se jim v nekaj dneh dolože. Nepridanih listkov ne vračate, ampak prodajte dalje, saj je vedno prilika. Vsako društvo prejme več položnic. Če še katero društvo rabi kaj blokov, naj piše na Jesenice, kjer se mu prav rado ustreže!

— Članom radovliškega učiteljskega društva. One tovarišice in tovariši, ki ste prodali bloke, pošljite denar tov. Schifferju na Jesenice, da se poravnajo računi in odpošlje »Konviktu« v Ljubljani večji znesek. Drugi se pa požurite!

— Zadnje tri mesece se pojavlja v Ljubljani in tudi drugod pri moških kadilcih nova kožna bolezen, ki trdovratno kljubuje zdravljenju, dokler se ne odstrani vzrok. Večinoma se pojavi na stegnu kožno vnetje, ki se čisto razširi tudi po rokah, obrazu in okoli trepalnic. Vnetje povzroča močno srbenje, koža razpoka in se lušči. Dognalo se je, da so vzrok tej bolezni škatljice od vžigalic, ki vsebujejo na vžigalnih ploščicah neko strupeno snov (fosforseskvisulfid). Po dosedanjih poskusih se je pokazalo, da povzroča to bolezen fabrikat tvornice za vžigalice v Osijeku. Bolezen se najprej pojavi na takih mestih telesa, kjer je škatljica bila shranjena v žepu, zlasti v hlačah in telovniku.

— Podružnici »Jugoslovenske Matice« v Logatcu je poklonila mladina iz Doljenega Logatca 5500 znamk — za »revčke« iz Rusije pa 424 K.

— Upravništvo našega lista je prejelo od šolske mladine v Mokronogu znesek 85 Din. za rusko deco. Znesek smo oddali pristojni oblasti.

— »Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice« je 21. januarja zborovalo ob jako številni udeležbi. — Kdor si ni vzel položnice, naj piše po nje. Lanska članarina (zastanki) naj se čim prej poravnajo. Predloge, ki se tičejo šolstva ali učiteljskega, naj se pošilja društvu, da jih ukaže pri prihodnjem zborovanju. Ako se jih poda še le pri zborovanju, se ne morejo vselej takoj obravnavati.

Naši šolski odri dobro delujejo.

— d Šolski oder na Ljubnem v Zg. Savinski dolini. Na »Štefanovo« se je vršila tu izborna uspešna otroška prireditve v zvezi z »Božičnico« s sledečim sporedom: 1. Predice — dramatisirana pesem s plesom, v narodnih nošah. 2. Kak' prijetno je na večer — Cannon, »Na Gorenjskem je fletno«. »Čej so tiste stazice?«. 3. Sneguljčica — igra v 2 dejanjih. 4. Mladi vojaki — dramatisirano. 5. Jaslice — Sveta noč. Živa slika. Obdarovanih je bilo 25 revnih otrok z obleko in obutvijo. Za kar gre hvala tukajšnjim prijateljem šole in naše mladine. Na splošno željo polnoštevilno zbranega občinstva se je prireditve ponovila na novega leta dan. Od čistega dobička se je poslalo po 100 dinarjev za zgradbo »Učit. konvikta« v Ljubljani in »Gospodarskemu zvonu« v Prevaljah. Nakupilo se je tudi nekoliko »Srbobrvatskih čitank« za revne soljarje. Večji del se porabi za nabavo lastnega »Šolskega odra«. Otroško navdušenje ro-

di med ljudstvom zadovoljnost, ki je sodelujočemu učitelstvu najlepše plačilo za trud, ki ga povzroča otroške prireditve.

— d Št. Ilj pri Velenju. (Šolski oder.) V spomin na stoletno obstojanje tukajšnje šole je priredila tukajšnja šolska mladina z učitelstvom na Kraljevo igričico »Sneguljčica« in »Klepetavi Miček« v zvezi z deklamacijami in petjem. Ta prireditve se je na splošno željo v nedeljo dne 15. t. m. ponovila. Čisti dobiček je znašal 1100 K. Za ta denar so se nabavile knjige za šolsko in učiteljsko knjižnico. Že četrtri so pokazali naši soljarji, da se znajo spretno kretati na odru.

— d »Kralj Matjaž« v Mokronogu. (Šolski oder.) V korist »Jugoslov. Matice« je priredila šola 14. in 15. t. m. mladinski, narodni igrokaz »Kralj Matjaž« spisala Marica. Brošurica je pred kratkim izšla in igra je bila v Mokronogu prvič vpriporjena. Požrtvalno učitelstvo je prevzelo težavno delo, Sokol je dal na razpolago svoj oder — in šlo je. Tov. Ahačičeva je vodila vso stvar in vodila je izvrstno.

Ker glasbene točke k igri niso še izšle, je zložil g. Rud. Kramaršič lep napev k pesmi o kralju Matjažu, ki jo pejejo vile, g. Iv. Lindič pa je sestavil godbo za balet, ki sta ga sestavila tov. Ahačičeva in tov. Vanič. Vse je šlo dobro.

Kralj Matjaž in Alenčiča — kraljica sta dobro rešila svojo ulogo, posebno kralj Matjaž je izgledal v svojem škriktastem s hermelinom obrobjenem plašču sila častitljiv. Tudi vojščaki so igrali dobro, le pri prebujanju iz dolgega spanja so delali premalo hrupa. Puščavnik je bil izvrsten, le nekoliko premlad. Skrat je bil pa tako srčkan in srečno izbran, da je najbolje rešil svojo ulogo. Vse, kar je storil mu je pristajalo in čuditi se je, da more tako majhen dečko tako dobro igrati. Tudi vile so bile zelo lepe in ko so pele Kramaršičevo pesem o kralju Matjažu, se je v marsikakem očesu zasvetila sol za ginjenosti in navdušenja.

Ded — no ded je bil oblečen izborno, koža je bila pač nekoliko pregledka in včasih je govoril v tonu, v katerem govori takrat, kadar ni ded. Drugače pa vsa hvala.

Podgornik je imel krasen telovnik in sploh vso opremo, igral je tudi precej dobro; bil je le nekoliko prelesen in prevelik. Njegova žena Marjeta je pa za skratom rešila najboljšo svojo ulogo.

Ivan — junak, ki zbudi kralja Matjaža — ni igral ne slabo, ne dobro. Vsekakor pa je igral bolje, kakor pa bi bil prvotno izbran učenec, ki je iz neznanih vzrokov odpovedal ulogo. Pozneje, kot legijonar, se je Ivan tudi držal preleseno in se je menda preveč uživel v to, da je preživel težko dobo osvoboditve našega naroda.

Ostali trije njegovi bratje so igrali dobro ravnotako vsi drugi. Posebno je ugajala Jera — beračica, kateri se je prav dobro prilagel njen beraško — usiljivi glas.

V splošnem je igra izvrstno uspešna, posebno če se pomisli, da so nastopili učenci vsi prvokrat na odru.

Vriemu učitelstvu v Mokronogu se najtopleje zahvaljujemo za krasno prireditev in želimo si, da bi tej sledilo še mnogo drugih v prospeh šole in naroda.

Naše šolske — javne ljudske knjižnice.

— l Da omogočimo pregled naših šolskih-ljudskih knjižnic proučimo učiteljske zore posameznih šol, da nam poročajo, kje že obstoja taka knjižnica, koliko šteje knjig, kako deluje in kako se jih ljudstvo poslužuje. V poštevek pridejo samo knjižnice, ki so ustanova šole in učiteljske, so nastanjene v šoli in jih upravlja učitelstvo.

— l Javno šolsko ljudsko knjižnico snuje učitelstvo v Radvanju pri Mariboru. V tem kraju je do leta 1919. vzporedno z nemško šolo pomembnevala prebivalstvo bogata Südmarkina knjižnica. Schulle, Gesangsverein, Feuerwehr, Vorschusskasse, Bienenzuchtverein, Gemeindegemeinde, vse je gojilo le nemško misel, a slovensko zatiralo. Da se delovanje sedanje slovenske petrazrednice povzame tudi na zunaj na višino bivše nemške šole, je potrebno, da poda ona občinstvu sredstva se tudi s pomočjo knjižne vračati k svoji prirojeni narodnosti. Zbog silne draginje knjig ni mogoče javne knjižnice ustanoviti, samo z zbirkanji v domači občini, zlasti ker v prebivalstvu še ni vzbujen čustveni duh od slovenskega jezika, zato mora šola iskati sodelavcev za to kulturno napravo. Šolski otroci so v to svrhu nabrali po občini 1000 K. učitelstvo v Radvanju, okrajno glavarstvo, Narodna banka kraljevine SHS, Poročilnica in Spiljska zadruga banka v Mariboru so daro-

čeva v Koprivniku, 1 mesto se tu vnovič razpiše: Josip Armič v Radečah pri Zid. mostu; Erna Kokot-Bradačeva v Stari vasi; Rihard Pestevšek, Josip Valenčič, Maks Wudler, Ciril Pregel in Roza Voglar-Knezova na deški osnovni šoli v Celju; Josipina Bizjakova, Minka Gradišnikova in Barbara Supanekova na dekliški osnovni šoli v Celju; 2 mesti sta bili tu pomotoma razpisani; Stanko Lavrič, Olga Knapičeva in Ivan Muršič v Mariboru; Anton Nerat, Rudolf Mencin, Mirko Ravtar na I. deški osnovni šoli v Mariboru; eno mesto se ne zasede: Hinko Karničnik, Ludovik Petrič na II. deški osnovni šoli v Mariboru; Josip Malenšek, Albin Horvat in Ivan Šumljak na III. deški osnovni šoli v Mariboru; Anton Osterc in Fran Serajnik na IV. deški osnovni šoli v Mariboru; Terezija Zevnikova v Hočah; Marija Rotova v Št. Ilju v Slov. gor.; Fran Haberman v Krčevni — oddaja mesta za žensko učno mesto se odda: Franja Hribarjeva v Limbušu; Pavla Trohova pri Sv. Lovrencu nad Mariborom; mesto za učitelja se vnovič razpiše: o. Anton Avbelj je imenovan za stalnega kateheta na I. deški osnovni šoli v Mariboru; Gustav Rozman pri Sv. Miklavžu na Dr. polju; Fran Kerhlanek v Pobrežju — eno mesto za moško učno mesto ostane nezasedeno — eno mesto za žensko učno mesto se vnovič razpiše: Ivan Jordan, Drago Rustijan, Marija Zalarjeva in Ana Roberjeva v Radvanju; Aleksander Alt, Fran Rošker in Albert Planer na deški osnovni šoli v Studencih pri Mariboru — oddaja enega učnega mesta se odda: Ana Hrenova, Franja Reboljeva, Josipina Mlinaričeva na dekliški osnovni šoli v Mariboru; oddaja IV. mesta se odda: Karolina Roškarjeva je imenovana za stalno učiteljico ž. r. d. v Studencih pri Mariboru-Pobrežju; Antonija Manko Reboljeva pri Sv. Andražu v Slov. gor.; Katarina Zormanova je imenovana za učiteljico ž. r. d. pri Sv. Marku nize Ptui z naročilom, da prevzame pouk v enem razredu tudi v Dornovi; Jernej Jedlovčnik v Črnečah; za stalne učiteljice ž. r. d. so imenovane: Regina Judničeva v Dravogradu — Ojstrici — Črneči; Antonija Vrtovškova v Prevaljah — Guštanju in Marija Bovhova v Sevnici.

Premestitve.

Učitelj Voiteh Hren se premesti v Trpanje in učiteljica Duh-Kotnikova v Guštanj.

Službena pridelitev.

Ladislav Volavšek se prideli v službovanje na osnovni šoli pri Sv. Emi in Rihard Papst ter Marija Papstova pa v Ormož, ko se dopi za nje nadomestilo na sedanjem učnem mestu.

Nezasedena učna mesta.

Oddaja nadučiteljske službe na deški okoliški šoli v Celju in učiteljske službe na Bregu pri Ptui se odda.

Ponovni razpis učiteljskih služb.

Nadučiteljska služba v Stopičah in učiteljske službe v Nemški Loki, Selnici ob Dravi in Spod. Polskavi se vnovič razpišejo.

Disciplinske zadeve.

O mnogih disciplinskih zadevah je poročal okrajni glavar dr. Karlin. Na tej seji se je rešila tudi disciplinska preiskava zoper učitelje osnovnih šol na Jesenicah in v Kranjski gori, ki so bili sklenili, da se od bivšega nadzornika Simona ne puste nadzorovati in bodo v slučaju, da bi prišel nadzorovat zapustili šolsko sobo. Višji šolski svet je z večino enega glasu sklenil, da naj da okrajni šolski svet 4 kolovodjam pismen ukor, proti drugim se ukine prejškava. Ob tej priliki se je povdarjalo in ugotovilo, da bivši nadzornik Simon ni dobil na zadnji seji, ko je bila na dnevnem redu njegova disciplinska zadeva, nikakoršnega zadoščenja, kakor so poročali nekateri listi. Iz razprave se je vsakdo lahko prebrical, da je Simon res depunciral napredno učitelstvo in strankarsko postopal s takimi učitelji, ki niso bili včlanjeni v Slomškovi zvezi. Zastopniki učiteljsstva v višjem šolskem svetu so samo zaradi tega glasovali za to, da se proloži zadeva k snisom, ker se je na isti seji sprejel predlog za Simonovo stalno upokojeitev in je torej mrtev za učitelstvo. S svojim glasovanjem pa mu niso dali zadoščenja.

Predlogi za stalno upokojeitev.

Vladni tajnik dr. Maicen poroča o prošnjah za stalno upokojeitev. V stalno upokojeitev se predlagajo: Rudolf Kosar, nadučitelj v Vitaniu; Vekoslav Lilijski, nadučitelj v Polšniku; Rihard Megušar, nadučitelj v Podzemlju; Aloizij Žirovnik, učitelj v Mostah pri Ljubljani; Ivan Smolnikar, učitelj v Zavodnji; Marija Cor-Kesslerjeva, učiteljica na Jesenicah; Ivanka

Kovačič-Kocmutova, učiteljica pri Sv. Lenartu v Slov. gor.; Cecilija Gračner-Vrečkotova, učiteljica v Pilštanju; Milica Mohor-Lendovska, učiteljica pri Sv. Marjeti na Dr. polju; Roza Coriaryjeva, učiteljica na Jesenicah; Marija Zupančič-Uršičeva, učiteljica v Ljubljani.

Izključitev iz šole.

Slednjič se je pritrdilo sklepu učiteljskega zbora, da se neka gojenka IV. letnika učiteljskega izključi iz vseh učnih zavodov v Sloveniji.

S tem je bil dnevi red izčrpan in predsednik je zaključil sejo.

Iz Jugoslavije.

† Ivan Jakše, predsednik okrajnega društva za vranski okraj. Dne 14. t. m. je v dež. bolnici umrl tov. Ivan Jakše po kratki in težki bolezni. Vranski okraj je izgubil z njim vrlega in agilnega predsednika, naša organizacija pa vodilnega člana, ki ga bo težko pogrešala. Tovariš Jakše je bil neumoren delavec na narodnem in prosvetnem polju, značajan mož. Bil je tudi zvest sodelavec »Učiteljskega Tovarisa«, oglašal se je v najrazličnejših in najaktualnejših vprašanjih. Njegovi člankov smo bili vedno veseli in so vzbujali resno upoštevanje. A ne samo v naših stanovskih vrstah, bil je tudi stebel narodnega življenja na Vranskem. Bil je predsednik pevskega društva »Vranska vila« Ciril - Metodove podružnice in soustanovitelj Jugoslov. Matice. Iz dež. bol. so ga iz Ljubljane odpeljali v zgodnji jutranji uri, brez pogrebnih svečanosti, ker se pogreb ni vršil v Ljubljani, zato ni moglo spremiti vrlega tovariša vodstvo organizacije na zadnji poti. Ob svezem grobu enega izmed najzvestejših naših mož se spominjamo njegovih vrlin kot predsednika Vranskega učiteljskega društva in kot našega odličnega sodelavca ter mu kličemo: Slava — in blag mu spomin!

— Poslanec Reisner o redukciji uradništva. Na zadnji seji »Osrednje zveze javnih nameščencev« je poslanec Reisner poudarjal med drugim tudi sledeče: I. zanesljivih virov je n. pr. znano, da je v Sloveniji okroglo 150 učiteljskih mest, na dopustu. Opozarjal je, da moramo biti poleg državnih uslužbencev tudi dobri državljani in da je potreba zavrniti vsako zlo, ki je v tej ali oni obliki proti državnim interesom. Potrebno je torej, da se vprašanje, ali nas je premalo ali preveč, popolnoma odkrito pretresa in razčisti, pa če bi pri tem tudi morali naleteti pri gotovih krogih na odločne proteste.

— Načrt službene pragmatike za državne uradnike bo od dotične komisije v kratkem že skleno redigiran, kakor je poročal posl. Reisner pri seji O. Z. Ni ostalo vse tako, kakor je sklenila anketa meseca oktobra l. l. Treba bo torej pri vseh pokrajinskih zvezah pretresti ves načrt iznova, kar se bo moralo zgoditi v najkrajšem času.

— Denar od nabavljajnih zadrug. Pri seji O. Z. je posl. Reisner poročal o tem sledeče: Pri finančnem ministru sem že svoji čas interveniral, da dobe drž. uslužbenci svoje prispevke nazaj; protestirali pa so proti temu Hrvatje in zahtevali, da se nabavljajne zadruge na vsak načrt, ustanove ter dotična uredba tudi praktično izvede.

— Sociologija — učni predmet. Več poslancev je češkoslovaškemu parlamentu predložilo načrt, da se uvede na vseh srednjih učiteljskih, njim sorodnih in na vsokih šolah sociologija kot učni predmet.

— »Akademski socialno - pedagoški krožek« na univerzi v Ljubljani si je že pred enim letom stavil nalogo — proučevati vzgojno vprašanje in naloge, kakor nam jih stavi življenje in potreba — ter je zastopal vedno veliko zahtevo današnje dobe — več vzgoje in izobrazbe našemu ljudstvu, masam. S tem programom se krožek dotika v temeljnih točkah delokroga učiteljskega sploh, ki mu je poverjena vzgoja in s tem tudi bodočnost našega naroda. Od učiteljskega zavisi v veliki meri, kako bo vzgojena naša mladina, kaka bo kulturna višina bodočih pokolenj, kako bo naš narod reševal socialne probleme, kako se bo udeleževal političnega življenja, kako bo napredoval gospodarsko, itd. »Akad. soc.-ped. krožek« želi učitelstvu pomagati pri tem težavnem in odgovornem delu, želi pa, da bi tudi učitelstvo podpiralo krožek s sodelovanjem v diskusijah in na sestankih.

* Vsega učiteljskega je v Sloveniji okrog 3000; med temi dopusti je zelo mnogo študijskih, skoro ena tretjina; primerljaj dopuste drugih kategorij uradništva.

s poročili in nasveti. Ljudska vzgoja bo di naše skupno geslo! V vzgoji je odrešenje in v slogi je moč! — Odbor »Akad. soc.-ped. krožka«.

— Ljudskošolskemu učitelstvu! Roč. za anketo o l. členu načrta zakona za narodne šole se podaljša do 5. februarja 1922. — Došlo je doslej nekaj tehtnih odgovorov z mnogimi novimi in zanimivimi mislimi. Odbor vabi vso javnost, ki se zanima za vzgojno vprašanje, posebno pa učitelstvo, da pošlje v čim večjem številu kritiko, mnenje in event. novo formulacijo l. čl. omenjenega načrta do 5. februarja na naslov: Akad. socialno-pedagoški krožek na univerzi v Ljubljani.

— Besplatna knjiga za učitelje(ice). Slovenački, srpski in hrvatski učitelji čisto potražuju podatke za Runjaninovu proslavu. Klub hrvatskih književnika u Osijeku, 1. (Gajev trg 4) rado će, kao i do sada, odgovarati na svaki upit, pa će **besplatno poslati svakomu**, dok zalihata traje, knjigu »Hrvatska himna«, gdje su pripočeni najvažniji podaci o Runjaninu i našim himnama. Valja poslati samo pasicu ili kуврту u veličini 22—15 cm sa čitljivo napisanom adresom.

— Odseki ljublj. učit. društva. V sredo dne 1. februarja imajo odseki ljubljanskega učiteljskega društva ob 9. uri na dekliški šoli pri Sv. Jakobu skupni pregled osnutka šolskega zakona.

— Vsem tovarišem predsednikom okrajnih učiteljskih društev. Nekateri šole so začele pošiljati posamezne zneske za prodane bloke. Ker je s tem preveč dela in se preveč potroši pri poštnini, prosimo, da vsi tovariši predsedniki pobero denar pri članih dotičnih društev in pošljejo denar potem poštini položnic, ki se jim v nekaj dneh dološljejo. Neprodanih listkov **ne vračate**, ampak prodajte dalje, saj je vedno prilika. Vsako društvo prejme več položnic. Če še katero društvo rabi kaj blokov, naj piše na Jesenice, kjer se mu prav rado ustreže!

— Članom radovliškega učiteljskega društva. One tovarišice in tovariši, ki ste prodali bloke, pošljite denar tov. Schifferju na Jesenice, da se poravnava računi in odpošlje »Konviktu« v Ljubljani večji znesek. Drugi se pa požurite!

— Zadnje tri mesece se pojavlja v Ljubljani in tudi drugod pri moških kadilcih nova kožna bolezen, ki trdovratno kljubuje zdravljenju, dokler se ne odstrani vzrok. Večinoma se pojavi na stegnu kožno vnetje, ki se čisto razširi tudi po rokah, obrazu in okoli trepalnic. Vnetje povzroča močno srbenje, koža razpoka in se lušči. Dognalo se je, da so vzrok tej bolezni škatljice od vžigalic, ki vsebujejo na vžigalnih ploščicah neko strupeno snov (fosforseskvisulfid). Po dosedanjih poskusih se je pokazalo, da povzroča to bolezen fabrikat tvornice za vžigalice v Osijeku. Bolezen se najprej pojavi na takih mestih telesa, kjer je škatljica bila shranjena v žepu, zlasti v hlačah in telovniku.

— Podružnici »Jugoslovenske Matice« v Logatcu je poklonila mladina iz Dolenjega Logatca 5500 znamk — za »revčke« iz Rusije pa 424 K.

— Upravništvo našega lista je prejelo od šolske mladine v Mokronogu znesek 85 Din. za rusko deco. Znesek smo oddali pristojni oblasti.

— »Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice« je 21. januarja zborovalo ob jako številni udeležbi. — Kdor si ni vzel položnic, naj piše po nje. Lanska članarina (zastanki) naj se čim prej poravnava. Predloge, ki se tičejo šolstva ali učiteljskega, naj se pošilja društvu, da jih ukaže pri prihodnjem zborovanju. Ako se jih poda še le pri zborovanju, se ne morejo vselej takoj obravnavati.

Naši šolski odri dobro delujejo.

— d Šolski oder na Ljubnem v Zg. Savinski dolini. Na »Štefanovo« se je vršila tu izborna uspeša otroška prireditve v zvezi z »Božičnico« s sledečim sporedom: 1. Predice — dramatizirana pesem s plesom, v narodnih nošah. 2. Kak' prijetno je na večer — Cannon, »Na Gorenjskem je fletno«. »Čej so tiste stazice?«. 3. Sneguljčica — igra v 2 dejanjih. 4. Mladi vojaki — dramatizirano. 5. Jaslice — Sveta noč. Živa slika. Obdarovanih je bilo 25 revnih otrok z obleko in obutvijo. Za kar gre hvala tukajšnjim prijateljem šole in naše mladine. Na splošno željo polnoštevilno zbranega občinstva se je prireditve ponovila na novega leta dan. Od čistega dobika se je poslalo po 100 dinarjev za zgradbo »Učit. konvikta« v Ljubljani in »Gospodarskemu zvonu« v Prevaljah. Nakupilo se je tudi nekoliko »Srbobrvatskih čitank« za revne soljarje. Večji del se porabi za nabavo lastnega »Šolskega odra«. Otroško navdušenje ro-

di med ljudstvom zadovoljnost, ki je sodelujočemu učitelstvu najlepše plačilo za trud, ki ga povzroča otroške prireditve.

— d Št. Ilj pri Velenju. (Šolski oder.) V spomin na stoletno obstojanje tukajšnje šole je priredila tukajšnja šolska mladina z učitelstvom na Kraljevo igričico »Sneguljčica« in »Klepetavi Miček« v zvezi z deklamacijami in petjem. Ta prireditve se je na splošno željo v nedeljo dne 15. t. m. ponovila. Čisti dobiček je znašal 1100 K. Za ta denar so se nabavile knjige za šolsko in učiteljsko knjižnico. Že četrtri so pokazali naši soljarji, da se znajo spretno kretati na odru.

— d »Kralj Matjaž« v Mokronogu. (Šolski oder.) V korist »Jugoslov. Matice« je priredila šola 14. in 15. t. m. mladinski, narodni igrokaz »Kralj Matjaž« spisala Marica. Brošurica je pred kratkim izšla in igra je bila v Mokronogu prvič vpriporjena. Požrtvovalno učitelstvo je prevzelo težavno delo, Sokol je dal na razpolago svoj oder — in šlo je. Tov. Ahačičeva je vodila vso stvar in vodila je izvrstno.

Ker glasbene točke k igri niso še izšle, je zložil g. Rud. Kramaršič lep napev k pesmi o kralju Matjažu, ki jo pejejo vile, g. Iv. Lindič pa je sestavil godbo za balet, ki sta ga sestavila tov. Ahačičeva in tov. Vanič. Vse je šlo dobro.

Kralj Matjaž in Alenčiča — kraljica sta dobro rešila svojo ulogo, posebno kralj Matjaž je izgledal v svojem škrlatnem s hermelinom obrobjenem plašču sila častitljiv. Tudi vojščaki so igrali dobro, le pri prebujanju iz dolgega spanja so delali premalo hrupa. Puščavnik je bil izvrsten, le nekoliko premlad. Skrat je bil pa tako srčkan in srečno izbran, da je najbolje rešil svojo ulogo. Vse, kar je storil mu je pristajalo in čuditi se je, da more tako majhen dečko tako dobro igrati. Tudi vile so bile zelo lepe in ko so pele Kramaršičevo pesem o kralju Matjažu, se je v marsikakem očesu zasvetila sol za ginjenosti in navdušenja.

Ded — no ded je bil oblečen izborno, tako je bila pač nekoliko pregledka in včasih je govoril v tonu, v katerem govori takrat, kadar ni ded. Drugače pa vsa hvala.

Podgornik je imel krasen telovnik in sploh vso opremo, igral je tudi precej dobro; bil je le nekoliko prelesen in prevelik. Njegova žena Marjeta je pa za skratom rešila najboljšo svojo ulogo.

Ivan — junak, ki zbudi kralja Matjaža — ni igral ne slabo, ne dobro. Vsekakor pa je igral bolje, kakor pa bi bil prvotno izbran učenec, ki je iz neznanih vzrokov odpovedal ulogo. Pozneje, kot legijonar, se je Ivan tudi držal preleseno in se je menda preveč uživel v to, da je preživel težko dobo osvoboditve našega naroda.

Ostali trije njegovi bratje so igrali dobro ravnotako vsi drugi. Posebno je ugajala Jera — beračica, kateri se je prav dobro prilagel njen beraško — usiljivi glas.

V splošnem je igra izvrstno uspeša, posebno če se pomisli, da so nastopili učenci vsi prvokrat na odru.

Vriemu učitelstvu v Mokronogu se najtopleje zahvaljujemo za krasno prireditev in želimo si, da bi tej sledilo še mnogo drugih v prospeh šole in naroda.

Naše šolske — javne ljudske knjižnice.

—lj Da omogočimo pregled naših šolskih-ljudskih knjižnic proučimo učiteljske zore posameznih šol, da nam poročajo, kje že obstoja taka knjižnica, koliko šteje knjig, kako deluje in kako se jih ljudstvo poslužuje. V poštevek pridejo samo knjižnice, ki so ustanova šole in učiteljske, so nastanjene v šoli in jih upravlja učitelstvo.

—lj Javno šolsko ljudsko knjižnico snuje učitelstvo v Radvanju pri Mariboru. V tem kraju je do leta 1919. vzporedno z nemško šolo pomembnevala prebivalstvo bogata Südmarkina knjižnica. Schulle, Gesangsverein, Feuerwehr, Vorschusskasse, Bienenzuchtverein, Gemeindegemeinde, vse je gojilo le nemško misel, a slovensko zatiralo. Da se delovanje sedanje slovenske petrazrednice povzame tudi na zunaj na višino bivše nemške šole, je potrebno, da poda ona občinstvu sredstva se tudi s pomočjo knjižne vračati k svoji prirojeni narodnosti. Zbog silne draginje knjig ni mogoče javne knjižnice ustanoviti, samo z zbirkanji v domači občini, zlasti ker v prebivalstvu še ni vzbujen čustveni duh od slovenskega jezika, zato mora šola iskati sodelavcev za to kulturno napravo. Šolski otroci so v to svrhu nabrali po občini 1000 K. učitelstvo v Radvanju, okrajno glavarstvo, Narodna banka kraljevine SHS, Poročilnica in Spiljska zadruga banka v Mariboru so daro-

Franc Strkelj.
Last in založba UJU — poverjeništvu
Ljubljana.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani